

— Хиба-ж тут бувають такі лекції?

— А бачиш, що бувають. Він приготував тепер одного панича до правичного іспиту і бере за нього сорок гультенів місячно.

— Хиба-ж і правники потребують інструкторів?

— Тут є оден такий йолоп, та до того ще має гроші. Того панича я йому сам підсунув, та ще за нього поторгував ся, тепер маю право жадати, аби для тебе був оглядніший. Тепер стоїть на тім, що я говорив — прийди до мене на означену годину. Ага! вибач, що тебе не прошу, та у мене у хаті понатрясали стільки осафатини чи нафталіни, що аж голова болить від смороду.

Попрацавши ся о. Григорій пішов за орудками, щоб потім не довго барити ся в місті.

III.

Се діяло ся в епоху "безплатних авскультантів". Ті часи ще не так давні. Молоді люди, укіпчені юристи з трьома державними іспитами, вступали до судової служби, щоб працювати, а правительство приймало їх працю даром. Була се аномалія супроти всіх правил економії і моральности. Правительство, замовляючи роботу вимагало праці, не даючи за се кілька літ нічого. Наймаючи ся до такої праці, молодий чоловік рад був, що його приймають і дають йому спроможність ждати... на адютум.

Правительство поручало їм роботу в тім фаху, до розходить ся о безсторонність справедливості, о досліджуванє сушої правди.. Вони мали бути людьми безсторонніми, незалежними від ніяких побічних впливів хоч в дійсности були залежні від чайбільшого ворога справедливості — потреби хліба. Мали виконувати акт справедливості з порученя і в імени уряду, котрий був супроти них найнесправедливійший.

Таке поведєнє уряду супротив тих людей було неморальне. Рішаючи сфери признавали се, а лиш виправдували ся тим, що нічим платити, що се робить ся для висшої державної ідеї, се-б то для ошадности. Щоб одначе хто з них дав примір на собі і відступив частину своєї платні на жертвенник тої державної конечности, про те не було бесіди.

Інші держави, які хотять, аби судівництво було спра-